

núm. 12

Servei de
Responsabilitat
Professional

CONSELL DE COL·LEGIS
DE METGES DE CATALUNYA

EDITA:
Col·legi Oficial
de Metges
de Barcelona

2 Definició,
importància
i implicacions
en informes i
certificats

4 Qüestions
polèmiques

7 Consells
pràctics

8 Contraportada
de professió

ABRIL-MAIG 2007

PROFESSIÓ

Qüestions polèmiques i consells pràctics

Informes i certificats

PRESENTACIÓ

Tot metge, d'atenció primària o d'atenció hospitalària, en règim de prestació de serveis liberal o per compte de tercers, es veu en algun moment confrontat al requeriment d'una persona (pacient o no) que li demana un informe sobre l'assistència rebuda o un Certificat Mèdic Oficial sobre el seu estat de salut.

En aquesta situació, sovint els metges es qüestionen l'obligació d'emetre'ls i, principalment, si aquesta obligació forma part del deure d'assistència mèdica pel qual estan contractats els seus serveis professionals.

39

Preocupen als metges les responsabilitats en què poden incórrer en el cas de certificar un problema de salut o l'absència de malaltia que no es corresponguin amb el veritable estat de salut del ciutadà o per emetre un informe d'assistència que pugui ser considerat inexacte o incomplet, o que pugui ser utilitzat amb finalitat no assistencial o diferent del motiu que es declara.

Podem avançar en aquesta presentació del document que la responsabilitat culpable s'esdevé d'informes o certificats "graciables", és a dir, exagerant les seqüeles d'un lesionat, per exemple, d'accident de trànsit, o la limitació laboral i, principalment, quan el contingut de l'informe no es correspon amb els registres de la història clínica i la informació de què el metge emissor disposa, o amb el resultat de les proves practicades o que no se n'hagi fet cap. També hi ha responsabilitat si es facilita l'informe o certificat a persona no legitimada.

Vegem, doncs, les obligacions dels metges, els riscos i les actituds més recomanables des del punt de vista jurídic.

Consell de Col·legis de Metges de Catalunya.

Secretaria Operativa: Passeig de la Bonanova, 47. 08017 Barcelona. Telèfon: 935 678 880. Fax 935 678 885
e-mail: resp_prof@comb.es • http://www.comb.es/publicacions_prof

Definició, importància i implica

La relació metge-pacient comporta que el metge hagi d'omplir variats documents públics i privats que deriven de l'assistència mèdica prestada i amb finalitats ben diferents. Com a regla general, el metge està obligat a omplir-los a petició del pacient amb l'única limitació de no utilitzar per a aquesta activitat recursos sanitaris públics per a un exclusiu interès econòmic o d'oci del pacient o ciutadà.

Sense entrar a tractar-los a fons, ni tan sols d'enumerar-los exhaustivament, es pot citar com a documents la història clínica i els documents que l'integren (document de consentiment informat, fulls de curs clínic, fulls de tractament mèdic, informes d'epicrisi o d'alta, etc.), els comunicats d'incapacitat temporal, comunicats al Jutjat sobre diverses incidències, informes sobre l'assistència prestada més enllà del corresponent a un episodi d'atenció i estada hospitalària i Certificats Mèdics Oficials.

Aquest quadern es centra en els dos darrers documents citats: Informes sobre assistència prestada i Certificats Mèdics Oficials.

Per **Certificat Mèdic Oficial** s'entén aquell informe mèdic per escrit, públic i oficial, redactat per un metge en un imprès oficial, on consten dades personals i l'estat de salut del sol·licitant constatat en el moment de la petició, destinat a produir efectes davant d'un tercer i amb l'objecte de donar fe de la dada mèdica. Donen a conèixer fets certs i sempre s'estenen a petició de la part interessada (pacient o qui aquest autoritzi)

Per **Informe mèdic** s'entén aquell document mitjançant el qual el metge responsable d'un pacient o que l'ha atès en un determinat episodi assistencial dóna a conèixer diverses qüestions científiques relacionades amb el/els trastorn/s que pateix un pacient, els mètodes diagnòstics i terapèutics aplicats i, si s'escau, les repercussions funcionals que se'n puguin derivar. Quan aquest informe inclou l'expressió CERTIFICO, es considera jurídicament un Certificat Mèdic i s'entén que el metge emissor té interès a atorgar un plus de garantia i compromís de certesa al seu contingut, alhora que preveu que serà conegut per tercers aliens al pacient. També existeixen "formularis tipus" de diverses Administracions que els metges han d'omplir i per accedir a determinades prestacions públiques.

Les característiques comunes dels Certificats Mèdics Oficials i dels informes mèdics són principalment les següents: incorporen dades personals i de salut i persegueixen acreditar davant d'un tercer, un estat de salut o relatar un procés assistencial.

Les diferències més rellevants entre aquest tipus de documents es centren en el tipus de suport material, la finalitat per la qual es sol·liciten, per l'actualitat de les dades i pel tipus d'acte mèdic oneros o gratuït que generalment suposa.

El Certificat Mèdic Oficial s'ha d'utilitzar en un model o imprès oficial que ha de comprar el sol·licitant en un estanc. L'informe mèdic no exigeix cap formalisme en el tipus de suport material.

La petició de Certificat Mèdic Oficial s'efectua per tal com l'ordenament jurídic refereix la seva necessitat de presentació pel ciutadà per optar a determinats serveis i activitats o acreditar situacions civils destacades (naixement, defunció, discapacitat, estat psíquic, entre d'altres).

acions en informes i certificats

La petició de l'informe mèdic sol ser motivada per diversos i variats motius d'ordre legal i d'interès particular del sol·licitant com la seva presentació en procediments de separació, de guarda i custòdia de menors, de sol·licitud d'incapacitats o invalidesa, de continuació de baixa laboral, o en qualsevol altre tipus de procediment judicial (per ex. accident de trànsit) per seqüeles. (Cal no confondre aquests informes amb els informes pericials analitzats a l'anterior Profesió, SIC núm. 97, gener-març 2001.)

El Certificat Mèdic Oficial serveix per donar fe d'un estat de salut actual i contemporani que es constata en la data de petició i expedició del document. La seva vigència no pot superar un mes. L'informe mèdic serveix per deixar constància d'un estat de salut (potser cronològicament anterior a la data de petició), sense estar limitada la seva vigència en el temps.

En darrer terme, cal tenir en compte que l'expedició de Certificats Mèdics Oficials o d'informes mèdics generen el dret a percebre honoraris professionals derivats de les proves complementàries i temps d'exploració necessari per estendre el document sol·licitat. S'exclou d'aquest dret els metges del sector públic o de finançament públic que exclusivament estan obligats a emetre'ls com a integrats en el concepte de prestació sanitària i, per tant, formant part de les seves obligacions laborals. La voluntarietat en l'emissió d'altres certificats no dóna dret a rebre honoraris ja que situaria el metge en una posició conflictiva (incórrer en la prohibició d'ingressos atípics i d'incompatibilitat d'activitat pública amb activitat privada).

La privacitat del contingut dels Certificats Mèdics Oficial i dels informes mèdics exigeix que, exclusivament, es puguin emetre a petició o prèvia autorització de la persona a la qual es refereixen les dades personals i de salut a incorporar o a requeriment d'un tribunal de l'ordre penal.

El metge que lliuri algun d'aquests documents a persona no legitimada podria incórrer en la comissió d'un delictes de revelació de secrets amb les possibles conseqüències de privació de llibertat d'1 a 4 anys, multa de 12 a 24 mesos i inhabilitació professional de 2 a 6 anys, o incórrer en responsabilitat civil per vulneració del dret a la intimitat, sens perjudici d'altres responsabilitats de tipus administratiu, disciplinari i deontològic. Aquests tipus de responsabilitats no estan cobertes per les pòlisses de Responsabilitat Civil Professional.

La funció probatòria i de garantia que l'ordenament jurídic i la societat civil atribueixen tant al Certificat Mèdic Oficial com a l'informe mèdic obliga el metge a extremar el rigor en els seus continguts i a evitar la introducció de termes confusos i informacions insuficients o excessives que puguin confondre el destinatari. L'alteració o no veracitat del contingut pot implicar una falsedat documental i donar lloc a responsabilitat professional, legal i deontològica per al metge que en sigui l'autor, així com tenir repercussions en àmbits diversos, legals, professionals i socials. No obstant això, si l'alteració és irrellevant no dóna lloc a cap tipus de responsabilitat, com tampoc la no coincidència del seu contingut amb l'estat de salut del pacient quan aquest no fos detectable amb les proves i exploracions efectuades i aquestes fossin pertinents per certificar o informar sobre el/s punt/s sol·licitats.

La privacitat del contingut exigeix que, exclusivament, es puguin emetre a petició o prèvia autorització de la persona a la qual es refereixen

qui pot sol·licitar i a qui s'ha de lliurar un Certificat Mèdic Oficial o un informe mèdic?

Els pot sol·licitar i se li han de lliurar al pacient o al ciutadà a qui es refereix el contingut de l'informe mèdic o del Certificat Mèdic Oficial.

En cas d'incapacitat legal del pacient o de persones internades per trastorns psíquics, els pot sol·licitar i s'han de lliurar a qui n'ostenti la representació.

En cas de menors d'edat que no siguin competents, ni intel·lectualment ni emocionalment, els pot sol·licitar i s'han de lliurar al seu representant (pare, mare o tutor). Si té més de 16 anys o és un menor emancipat, l'ha de sol·licitar i se li ha de lliurar a aquest.

En cas d'autorització per escrit del pacient, els pot sol·licitar i s'han de lliurar a qui aquest determini, identificant-lo pel nom, cognoms i Document Nacional de Identitat.

Com sigui que el lliurament pel metge d'informes mèdics i/o certificats mèdics oficials està íntimament lligat amb el deure-dret d'informació, el deure de secret professional i de confidencialitat de les dades, cal concloure que fer a mans algun d'aquests documents a persona o entitat no legitimada constituiria una revelació o divulgació de dades no autoritzada i, per tant, una vulneració del deure de secret professional i del dret fonamental a la intimitat de la persona.

42

quina és l'extensió i límits de l'obligació a informar o certificar dels metges del Sistema Nacional de Salut?

L'obligació dels metges del Sistema Nacional de Salut de certificar l'estat de salut i/o emetre informes mèdics indicatius de discapacitat o altres limitacions dels pacients o d'haver seguit programes de vacunació, prevenció o rehabilitació es correlaciona principalment amb el dret d'accés a les prestacions complementàries i econòmiques que l'Administració estatal, autonòmica i/o local reconeixen a les persones que efectivament es troben en situació de discapacitat o que han seguit els programes esmentats.

Alguns pacients pateixen malalties cròniques o limitacions funcionals que justifiquen l'exempció del treball, l'ajut de terceres persones o el reconeixement de determinats beneficis econòmics.

En concordança amb la seva funció de defensor del pacient, el metge ha d'assistir el pacient que pateix una discapacitat i certificar-la o informar-la si es requereix perquè obtingui la condició legal de discapacitat.

El certificat o l'informe (formulari d'avaluació de discapacitat) ha d'ésser formalitzat pel metge veraçment i honestament.

El límit en la certificació de discapacitat vindrà donat quan els problemes dels pacients no s'adeqüen a les situacions de discapacitat sinó a altres de tipus econòmic.

Els metges no han de distorsionar la informació mèdica ni presentar falsament la condició funcional del pacient en un intent equivocat d'ajudar-lo. En altre cas, es situen en risc de responsabilitat penal, civil, administrativa i/o disciplinària, alhora que es perd la capacitat d'ésser respectat com a defensor dels pacients que veritablement compleixen els criteris de discapacitat o exempció.

pot un metge del Sistema Nacional de Salut cobrar per l'expedició de Certificats Mèdics Oficials?

Els metges que presten assistència en centres públics o per compte de tercers mai podran cobrar honoraris, ni per l'expedició d'un Certificat Mèdic Oficial ni per l'acte mèdic que aquest pugui suposar. En cas contrari incorreran en falta greu tipificada en l'Estatut Jurídic del personal mèdic de la Seguretat Social o en el Conveni respectiu.

Els pacients tenen dret a obtenir, com a prestació del Sistema Públic de Salut, Certificats Mèdics Oficials de naixement, de defunció, aquells exigits per disposició legal o reglament, i aquells que es derivin de les diferents modalitats de prestacions sanitàries (atenció primària i especialitzada, prestacions farmacèutiques i complementàries i serveis d'informació i documentació sanitària). També tenen dret a disposar d'un informe mèdic sobre el seu procés, diagnòstic, pronòstic i alternatives de tractament.

Per tant, i atenent que s'inclou l'emissió de certificats i informes en el concepte de prestació sanitària, no es poden cobrar honoraris professionals. Tampoc es podria cobrar perquè constituiria exercici d'activitat privada simultàniament a activitat pública.

pot un metge de medicina privada cobrar per l'expedició de Certificats Mèdics Oficials i informes mèdics?

No pot quan el contingut del Certificat Mèdic Oficial o de l'informe mèdic s'extreu directament sense cap altra activitat de la història clínica. El metge pot cobrar honoraris en l'import que pacti amb el pacient (acord privat entre les parts) amb motiu de les proves pertinents i el temps d'exploració necessari per a la correcta emissió del document peticionat.

Quant als metges que prestin el seus serveis professionals a les Mútues d'Assegurança Lliure, el cobrament d'honoraris professionals per l'emissió del Certificat Mèdic Oficial estarà supeditat al contingut de la pòlissa contractada pel ciutadà. Normalment, l'expedició de certificacions, emissió d'informes i de qualsevol altre document que no tingui una clara funció assistencial, no s'inclouen en les pòlisses.

quin metge està obligat a estendre el certificat de defunció?

El metge que hagi atès el difunt en la seva última malaltia o qualsevol altre que reconegui el cadàver, llevat que detecti indicis de violència o de mala praxi, o no pugui conèixer la causa de la mort. En aquest cas, el metge obligat seria el forense.

Normalment, està obligat a estendre el certificat de defunció el facultatiu que va assistir el pacient durant el procés que el va portar a la mort, o el que va estar present en els darrers moments, o pot reconstruir els mecanismes de mort.

En la pràctica qui està en una millor disposició per conèixer el procés del pacient és el metge de capçalera o de família que li corresponia o, si s'escau, el metge particular de l'usuari o PADES, essent a aquests, en principi, a qui pertocaria en cas que la mort es produeixi en dies laborables.

Si no es localitza cap dels anteriors facultatius per qüestions reglamentàriament establertes (horari, vacances, etc.), haurien d'assumir la funció de certificar els serveis d'atenció continuada o serveis d'urgències quan tinguin constància de la causa de la mort o la puguin deduir de la documentació que la família o d'altre posi al seu abast.

quines precaucions ha de prendre el metge en l'emissió d'informes mèdics en relació a les companyies d'assegurances?

Les companyies d'assegurances, amb l'interès que s'equipari el preu de la pòlissa d'assegurança amb el risc que presenta la salut del contractant de la pòlissa, recullen informació sobre la seva salut a través d'ell mateix, i en cas d'ésser aquesta insuficient, a través d'un metge de la mateixa companyia que efectua un reconeixement mèdic o a través del metge que el visita habitualment.

En aquest darrer supòsit, el metge que normalment visita el particular contractant (metge de capçalera, metge privat...) no haurà de facilitar informació relativa a la salut del seu pacient sense el seu consentiment exprés.

Obtingut aquest, i quan transmeti l'informe amb dades confidencials de caràcter mèdic a la companyia, haurà de dirigir-lo als serveis mèdics d'aquesta per garantir la confidencialitat i que les dades no seran utilitzades amb finalitats diferents a la que justifica la tramesa de la informació.

D'altra banda, el metge asfalòleg que efectua el reconeixement mèdic del pacient en nom de la companyia haurà de fer saber al pacient, abans d'actuar, la seva condició i que les conclusions d'aquell seran lliurades íntegrament a la companyia. Finalitzat el reconeixement, haurà de comunicar-li prioritàriament el contingut de l'informe.

En l'elaboració d'informes mèdics i Certificats Mèdics Oficials

- Emeti únicament certificats o informes a petició del pacient o, en el seu interès, a persones autoritzades.
- No afirmi mai cap punt no evidenciat o provat personalment. Comprovi la veracitat del que se li refereix mitjançant la lectura de la història clínica, les exploracions o proves complementàries que consideri adients.
- En cas contrari, faci esment que el contingut és per referència del pacient o per deducció de la documentació que aquest posa a la seva disposició, la qual cal esmentar.
- Faci constar amb exactitud i rigor, emprant termes precisos, prudents i sense comentaris personals que suposin complaença, la veritat del fet mèdic constatat.
- Eviti l'ús de termes tècnics si no és absolutament imprescindible.
- No faci les funcions de perit en Certificats Mèdics Oficials o informes mèdics.
- Signi sempre fent constar la data de la seva emissió.
- Anoti a la història clínica del pacient els informes que se li han lliurat i els punts de què tractaven i guardi'n una còpia.

A més a més:

- 1 No s'ha de desacreditar o desprestigiar en els informes mèdics o Certificats Mèdics Oficials, ni personalment ni professionalment, d'altres metges.
- 2 Cal ser extremament curós en l'emissió de certificats i informes sobre estat psiquiàtric.

Com formalitzar el certificat de defunció:

- 1er:** Examinei el cadàver i obtingui la certesa de l'absència de signes vitals i l'aparició de signes positius de mort.
- 2on:** Inclogui, prèvia comprovació, les dades d'identificació del difunt amb les dades de filiació, els documents oficials examinats (DNI no caducat) o en absència d'aquests, la identificació i signatura de la persona que identifica el difunt.
- 3ter:** Faci constar la data, l'hora i el lloc de la mort.
- 4quart:** Especifiqui la/es causa/es immediata/es i fonamental/s de la mort.
- 5cinquè:** Anoti el seu nom, cognoms, número de col·legiat, caràcter en què subscriu i signatura.
- 6sisè:** Utilitzi sempre els models oficials distribuïts pel seu Col·legi Professional.
- 7setè:** Llegeixi les recomanacions descrites a l'anvers del certificat mèdic de defunció.

Recordi que:

- No s'ha de confondre la causa fonamental o bàsica de la mort amb la causa immediata o final de la mort ni amb el/s mecanisme/s de mort.
- Per causa fonamental o bàsica s'entén la lesió o malaltia que va iniciar la cadena d'esdeveniments patològics que van abocar a la mort. És una entitat precisa i específica.
- Per causa immediata o final s'entén la lesió, malaltia o complicació que precedeix la mort. Aquesta s'ha de relacionar etiològicament o patològicament amb la causa fonamental o bàsica.
- Per mecanisme de mort s'entén l'alteració fisiològica o biològica originada o provocada per la causa fonamental. Aquest mai és específic etiològicament i potencialment pot ser el resultat de més d'una causa fonamental. És la manera per la qual la causa fonamental exerceix els efectes letals.
- **Exemple:** Pacient afecte de pneumònia per *Pneumocystis carinii* deguda a la síndrome d'immunodeficiència adquirida (SIDA) de qui s'ha de certificar el seu decès. La causa immediata seria la pneumònia pel germen esmentat i la causa fonamental seria la sida, essent el mecanisme de mort la insuficiència cardíaca o l'aturada cardiorespiratòria.

la contra portada de professió

NÚMEROS JA PUBLICATS:

1. Document del Consentiment Informat. 2. Assistència a menors. Adolescents i maltractaments. 3. La informatització de les dades personals, administratives i mèdiques. 4. Risc de l'efecte 2000 en l'àmbit sanitari. 5. El treball en equip. Responsabilitats. 6. La recepta mèdica. 7. Les relacions amb els Tribunals de Justícia. 8. Fer de metge a l'hospital. Àrea d'urgències. 9. Fer de metge a l'hospital. Serveis Centrals. 10. Fer de metge quan el pacient és metge o familiar de metge. 11. Sobre l'activitat pericial

PRÒXIMES QÜESTIONS QUE TRACTAREM:

**Altes hospitalàries.
Forçoses i voluntàries**

**El transport sanitari de pacients
d'hospitals comarcals a centres
de referència**

**Fer de metge:
Àrea Quirúrgica i crítics**

**Les guies
de pràctica clínica**

NOTA: Ordre de publicació per determinar

L'ESPAI DEL PROFESSIONAL

La Junta de Govern del COMB, COMT, COMLL, COMG us demanen la vostra col·laboració en la proposta dels temes que voldríeu que fossin tractats en pròxims números de PROFESSIÓ.

Ompliu les referències següents amb les vostres dades.

NOM:

COGNOM:

NÚM. COL·LEGIAT:

COL·LEGI DE:

(MAJÚSCULES)

Temes proposats:

1: (MAJÚSCULES)

2: (MAJÚSCULES)

3: (MAJÚSCULES)

Envieu una còpia d'aquest formulari a: Consell de Col·legis de Metges de Catalunya. Secretaria operativa: Passeig de la Bonanova, 47. 08017 Barcelona. També podeu fer-nos arribar les vostres propostes per e-mail: resp_prof@comb.es, per fax al 935 678 885 o bé per telèfon al 935 678 880.

MEDICORASSE

Corredoria d'Assegurances
del Col·legi Oficial de Metges

TOTS ELS SERVEIS D'ASSEGURANCES

PER COBRIR ELS RISCOS:

- Personals
- Professionals
- Econòmics i patrimonials dels metges

... amb els avantatges de:

MUTUAL MÈDICA
de Catalunya i Balears